

Aan:
de voorzitter en leden van
provinciale staten van Drenthe

Assen, 16 november 2011
Ons kenmerk 46/3.2/2011009370
Behandeld door mevrouw C. Scholten-van der Scheer (0592) 36 57 26
Onderwerp: Voortgang Natura 2000-Beheerplannen

Geachte voorzitter/leden,

In januari 2011 hebben wij u voor het laatst geïnformeerd over de voortgang van Natura 2000 in Drenthe. In die brief hebben wij aangegeven dat definitieve aanwijzing van de meeste Drentse gebieden en het opstellen van de Beheerplannen vertraging oploopt als gevolg van de stikstofproblematiek. In Drenthe liggen, geheel of gedeeltelijk, 14 Natura 2000-gebieden. Op dit moment zijn wij verantwoordelijk (voortouwnemer) voor het opstellen van 8 van de 14 Beheerplannen. Met het Deelakkoord Natuur worden wij ook verantwoordelijk voor de 4 gebieden waar het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie nu nog verantwoordelijk voor is (Elperstroom, Bargerveen, Drentsche Aa en Drents-Friese Wold).

Landelijke ontwikkelingen

Staatssecretaris Bleker van het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie heeft in februari 2011 aan de Tweede Kamer laten weten verder te gaan met de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS). Hij gaf daarbij aan dat de PAS in het najaar van 2011 door de Tweede Kamer zou kunnen worden vastgesteld. Met de PAS wil de staatssecretaris zicht bieden op een werkbare aanpak van de stikstofproblematiek. Er worden afspraken gemaakt over de neergaande lijn in stikstofdepositie en de maatregelen die nodig zijn om de neergaande lijn te borgen. Daarnaast worden maatregelen genomen om het effect van een nog steeds te hoge stikstofdepositie ongedaan te maken (ecologische herstelmaatregelen). En er wordt aangegeven hoeveel ruimte daarmee ontstaat om economische ontwikkelingen, onder andere in de landbouw en de grote infrastructurele projecten (waaronder de maximumsnelheid op snelwegen naar 130 km per uur) mogelijk te maken.

Met de brief van 13 september 2011 aan de Tweede Kamer heeft de staatssecretaris de stand van zaken PAS verder toegelicht. Hij geeft aan dat uit de voorlopige bevindingen blijkt dat het in de meeste gebieden mogelijk is om een maatregelenpakket te formuleren dat minimaal de achteruitgang van natuurwaarden zal kunnen stoppen. Dat is een voorwaarde om economische ontwikkelruimte te kunnen bieden. Voor Drenthe delen wij die conclusie, waarbij wij ons wel zorgen maken over het benodigde budget met de huidige kortingen op natuur.

De onderhandelingen over (aanvullend) budget voor PAS-maatregelen zijn nog gaande. Dit betreft dus het extra budget, los van het Deelakkoord Natuur.

Oplossing voor stikstofproblematiek in de maak

Uitgangspunt van de PAS is dus dat achteruitgang van Europees aangewezen natuurgebieden door stikstofneerslag gestopt wordt zónder bedrijvigheid in zijn ontwikkelingsmogelijkheden te belemmeren. Tegelijkertijd moet ook zicht blijven bestaan op verbetering van de desbetreffende natuurtypen. Dit kan als de stikstofuitstoot in de loop der jaren vermindert en het tegelijkertijd mogelijk is om de effecten ervan, gedurende de periode dat er nog te veel stikstof in de natuurgebieden terecht komt, ongedaan te maken. Dat laatste kan - tot op zekere hoogte - door maatregelen zoals het vernatten van natuurgebieden, door plaggen, maaien of bijvoorbeeld door gebieden te bekalven. Het uitgangspunt is dat in Drenthe de stikstofproblematiek oplosbaar is door generieke stikstofbeperkende maatregelen. In een enkel geval kan het nodig zijn brongerichte maatregelen op een of enkele bedrijven te nemen.

Wat hebben wij in 2011 gedaan?

In de periode van maart tot en met september hebben wij, onder regie van het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, onderzocht of de landelijke systematiek van de PAS voor de Drentse natuurgebieden en bedrijvigheid uitkomst kan bieden. Hiertoe is op basis van een nieuw ontwikkeld rekenmodel - Aerius - bekeken hoe de stikstofdepositie in de twaalf¹ stikstofgevoelige Drentse Natura 2000-gebieden zich tot 2030 ontwikkelt. In die depositieontwikkeling is ook een aanname voor de economische groei meegenomen. Op basis van landelijk aangereikte strategieën voor herstel is vervolgens voor elk gebied een rapport met 'Ecologische herstelmaatregelen' opgesteld. Deze herstelmaatregelen moeten de schadelijke effecten van een overmaat aan stikstof teniet doen. De kosten van de maatregelen zijn ook in beeld gebracht op basis van richtprijzen per maatregel. Tot slot is gekeken of de gemiddelde economische groei voldoende is om ontwikkelbehoefte vanuit Drentse 'stikstofbronnen' te dekken.

Het voorlopige – ambtelijke – oordeel van onze deskundigen is dat de stikstofneerslag in onze provincie in de komende jaren een dalende tendens zal vertonen en dat het mogelijk moet zijn om de achteruitgang van de verschillende natuurtypen te stoppen. In een aantal gevoelige habitattypen, zoals hoogveen en vennen, zal nog wel langdurig sprake zijn van een overbelaste situatie. De conclusie betekent óók dat - als de op herstel gerichte maatregelen inderdaad worden genomen - er ruimte is voor agrarische en industriële bedrijvigheid en voor woningbouw en verkeer om overeenkomstig de verwachtingen verder te ontwikkelen. Dit is positief.

¹ Het Leekstermeer- en Zuidlaardermeergebied zijn vogelrichtlijngebieden die niet direct stikstofgevoelig blijken.

Duidelijkheid over budget noodzakelijk

Voorwaarde is wel dat de noodzakelijke herstelmaatregelen daadwerkelijk worden doorgevoerd. Omdat het bereiken van de natuurdoelen voor de verschillende Natura 2000-gebieden een door het Rijk aangegane Europese verplichting is, zal het Rijk de benodigde middelen voor uitvoering van de maatregelen ter beschikking moeten stellen. Hierover onderhandelen Drenthe en de andere provincies momenteel met de staatssecretaris.

Wij hebben begin 2011 de effectiviteit en kosten van herstelmaatregelen in opdracht van de staatssecretaris in beeld gebracht. Daarbij moesten wij uitgaan van het regulier natuurbeheer, zoals dat onder het ILG-akkoord van toepassing was. Wij hebben ook de meerkosten bepaald, aanvullend op het reguliere beheer, die nodig zijn om de effecten van te hoge stikstofdepositie te niet te doen. Voor Drenthe komen wij uit op een totaal benodigd budget voor 3 beheerplanperioden (18 jaar) van € 115 miljoen. Omdat de kwaliteit nog steeds achteruit gaat, vooral in hoogveengebieden, blauwgraslanden en vennen, moeten wij op grond van onze berekeningen minimaal € 75 miljoen in de eerste beheerplanperiode (6 jaar) inzetten. De extra maatregelen komen bovenop regulier natuurbeheer. De kosten voor regulier natuurbeheer worden geacht te zijn gedekt met het Deelakkoord Natuur. Over de extra bijdrage van het Rijk ten behoeve van de stikstofgerelateerde maatregelen wordt nog onderhandeld.

Afstemming met waterschappen en Kaderrichtlijn Water

Ook de waterschappen moeten het eens zijn met de PAS en de daarin voorziene maatregelen. Veel maatregelen om natuurkwaliteiten te borgen, hebben een duidelijke relatie met water en moeten door waterschappen worden uitgevoerd. Overigens zijn de ecologische herstelmaatregelen in overeenstemming met of in aanvulling op de maatregelen voor de Kaderrichtlijn Water en daarmee niet strijdig. Alle maatregelen zullen uiteindelijk in de Beheerplannen voor de Natura 2000-gebieden worden opgenomen.

Wat gaan wij de komende maanden doen?

Begin 2012 moet duidelijk zijn of de PAS voor de Drentse natuur en bedrijvigheid daadwerkelijk uitkomst kan bieden en of er voldoende budget beschikbaar is. Vervolgens moet de PAS dan in een wet worden verankerd. Op zijn vroegst medio 2012 zouden dan, met een verwijzing naar de PAS, vergunningen kunnen worden verleend voor ontwikkelingen bij bedrijven rondom de Natura 2000-gebieden. Tot dat moment toetst de provincie Drenthe vergunningaanvragen voor de Natuurbeschermingswet aan het 'Groenmanifest van Drenthe'. Verder zullen wij de PAS-uitkomsten verwerken in de ontwerp-Beheerplannen voor de Natura 2000-gebieden.

Definitieve aanwijzingsbesluiten

De staatssecretaris had voor 31 december 2010 alle aanwijzingsbesluiten Natura 2000 definitief moeten nemen. Europa heeft Nederland er inmiddels op gewezen dat ze niet aan deze verplichting heeft voldaan. Er is de staatssecretaris dan ook veel aan gelegen om tempo te maken met de definitieve aanwijzingen. In Drenthe zijn 8 van de 14 gebieden nog niet definitief aangewezen. Wij verwachten de definitieve aanwijzingen voor die gebieden nog in 2011.

Voortgang Beheerplannen

De Beheerplannen voor de Natura 2000-gebieden moeten duidelijkheid bieden over het te voeren beheer, de kosten die daarmee gemoeid zijn en de activiteiten die in en rond een gebied plaats kunnen vinden, zonder de instandhoudingsdoelen in gevaar te brengen. De maatregelen uit de PAS zullen opgenomen worden in de Beheerplannen die voor elk Natura 2000-gebied in voorbereiding zijn.

De gebiedsgroep² Norgerholt komt in januari 2012 voor het laatst bijeen om in te stemmen met de geactualiseerde versie van het conceptontwerp-Beheerplan. Na instemming van de eigenaar (Vereniging Natuurmonumenten) en medeoverheden (waterschap Noorderzijlvest en gemeente Noordenveld) met het Beheerplan, zullen wij het ontwerp-Beheerplan vaststellen (gepland GS februari 2012) en ter inzage leggen.

Het Leekstermeergebied is niet direct stikstofgevoelig. Wij verwachten dan ook dit ontwerp-Beheerplan, nu het waterbergingsproject grotendeels is afgerond, begin 2012 gereed te hebben, zodat de gebiedsgroep ermee verder kan. Voor de overige gebieden in Drenthe is stikstof een dusdanig groot knelpunt dat wij geen verdere actie kunnen ondernemen voordat er duidelijkheid over de PAS is.

Na definitieve aanwijzing hebben wij formeel nog 3 jaar de tijd om een Beheerplan vast te stellen. Beheerplannen geven ook duidelijkheid voor alle partijen. Wij blijven ons inspannen om de Beheerplannen, in samenwerking met de gebiedsgroepen, zo spoedig mogelijk af te ronden. Extra vertragingen vanuit het Rijk, zoals het steeds verder verfijnen van onderbouwingen, zorgen voor grote druk op de provincies en sterke vertraging van het beheerplanproces.

Hoogachtend,

gedeputeerde staten van Drenthe,

 , secretaris

 , voorzitter

Bijlage(n):
coll.

² Zie voortgang per gebied in de voortgangsrapportage zoals bijgevoegd voor de samenstelling van de gebiedsgroepen.